

Vogelwaarnemingen op West-Groenland

Otto Plantema & Rina Groesz

Geografisch gezien moet Groenland tot Amerika gerekend worden. Toch kunnen we een groot aantal van de Groenlandse vogelsoorten buiten het broedseizoen in West-Europa aantreffen. Het zuidwesten van Groenland heeft een laagarctisch klimaat, te vergelijken met het noorden van Noorwegen; hier broeden o.a. Kramsvogel, Grote Mantelmeeuw en Zeearend. Het noorden is daarentegen hoogarctisch met karakteristieke soorten als Koningseider, Rotgans en Ivoormeeuw. De Disko Bugt in West-Groenland is een interessant overgangsgebied; het bezit een laagarctisch klimaat maar de noordelijke vogelsoorten kunnen ook in het broedseizoen worden waargenomen.

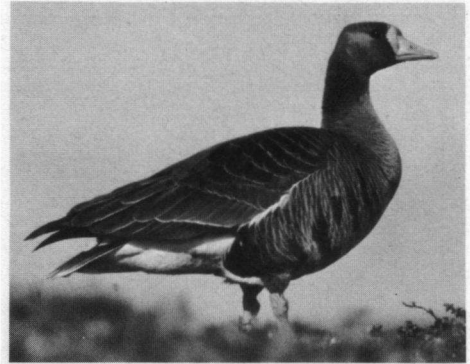
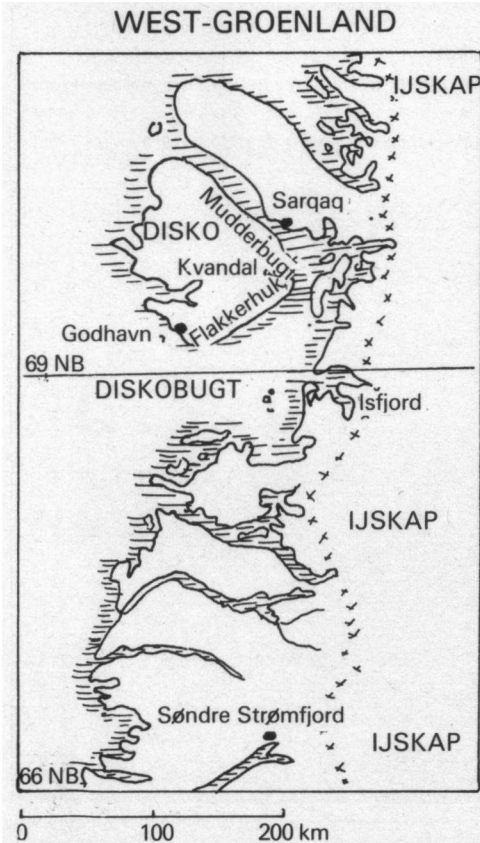
In de zomer van 1975 brachten wij een bezoek aan deze baai van 13 juni tot 15 juli. Per helikopter vlogen we van de Amerikaanse luchtmachtbasis Søndre Strømfjord naar Godhavn, dat door de Deense 'concentratie politiek' nu de enige nederzetting op het eiland Disko is. Voor het vervoer naar de vogelryke toendra van Flakkerhuk, per boot 60 km, kregen we hulp van Ole Norden van het Artik Station in Godhavn.

De toendra was bij onze aankomst bijna sneeuwvrij, zodat de in kleine kolonies voorkomende Noordse Stern en Grauwe Franje-

poot al zaten te broeden. Het weer was vrij gunstig, weinig regen en wind met temperaturen overdag van 3 tot 18° C. Op windstille warme dagen maakten de ontelbare muggen ons het leven echter bijzonder zuur.

Volgens Salomonsen is de bij eb droogvallende Mudderbugten begin juni een ideale pleisterplaats voor de naar het noorden trekkende steltlopers, zoals Kanoetstrandloper en Steenloper. Op 20 juni namen we alleen nog enkele achtergebleven Drieteenstrandlopers waar, wel zagen we regelmatig overvliegende en foeragerende Kolganzen. Het betreft hier de Groenlandse ondersoort *flavirostris*, die voornamelijk in Ierland en Engeland overwintert.

De ganzen vlogen in kleine formaties van maximaal acht vanaf de kust in de richting

Kolgan ♂, Mudderbugten, West-Groenland, 21 juni 1975.
Foto: Otto Plantema.

van Kvandalen. We schatten het aantal paren in dit dal (opp. ca. 100 km²) op enkele tientallen, hoewel we maar één nest met twee eieren hebben gevonden. Aan dit onvolledige legsel was waarschijnlijk een paartje Kleine Jagers schuldig. De jagers nestelden op slechts 80 meter van het ganzenest. Van enige tolerantie van de jagers tegenover de Kolganzen was geen sprake, in tegenstelling tot hetgeen enkele auteurs bij andere ganze-

Noord-Disko, West-Groenland, 20 juni 1975.

Foto: Otto Plantema.

soorten waarnamen. Wanneer de ganzen naar hun nest terugkeerden werden ze steeds fel aangevallen door de beide jagers.

Het voedsel van de Kleine Jagers, die vooral aan de kust vrij algemeen broedden, bestond voor een deel uit de afgevangen prooi van de Noordse Stern. Ook waren ze actief bij de talrijke lagunes, waar ze anmagsatten (een sardine-achtige, uitzonderlijk talrijke, vis in de fjord) oppikten, die gewond waren geraakt in het bij eb zeer ondiepe water. Temidden van de Kleine Jagers broedde een kolonie Kleinste Jagers, een soort die in West-Groenland slechts één maal broedend werd aangetroffen (door Salomonsen in 1960 op vrijwel de zelfde plaats). In verband met de overvloedige vis is het niet denkbeeldig

dat het hier om een permanente broedkolonie gaat, bij wie het broeden niet afhankelijk is van het al of niet voorkomen van voldoende Lemmingen, zoals dat wel het geval is bij de Kleinste Jagers in Noordoost-Groenland en Noord-Canada. Er bestond weinig rivaliteit tussen de Kleine en Kleinste Jagers; groepjes langstreckende Middelste Jagers veroorzaakten echter wel de nodige consternatie bij de broedplaatsen. Het betreft hier waarschijnlijk jonge vogels uit Canada, die in het voorjaar vanuit Baffin Island de naar het noorden opschuivende ijsrand volgen tot zij eind mei ter hoogte van Disko komen, waar zij de rest van de zomer rondzwerven in de dan grotendeels sneeuwrijke gebieden.

De Disko Bugt, ter hoogte van Mudder-

Mudderbugten, West-Groenland, 18 juni 1975.

Foto: Otto Plantema.

Zestig meter hoge ijsbergen in de Isfjord, West-Groenland, 12 juli 1975.

Foto: Rina Groesz.

bugten, oefent ook een grote aantrekkingskracht uit op de Koningseider. Het is bekend dat ♂♂ al in juli vanuit geheel Noord-Groenland, Ellesmere Island en Baffin Island naar dit voedselrijke gebied komen om te ruïen. Enkele jaren geleden werden er zelfs half

augustus meer dan 200.000 ruiende exemplaren geteld. Het is niet waarschijnlijk dat de Koningseider op Disko broedt, hoewel we in juni regelmatig formaties van ♂ en ♀ waarnamen, een schitterend gezicht tegen de glinsterende ijsbergen in de fjord.

Lijst van waarnemingen rond de Disko Bugt: 13-29 juni op de toendra van Flakkerhuk, 1-7 juli op de toendra bij Sarqaq en 8-15 juli op de toendra ten zuiden van de Isfjord.

Roodkeelduiker: broedvogel van Mudderbugten en vrij algemeen ten zuiden van de Isfjord. Op 9 juli werd zowel een nest met 2 eieren als 2 juv. aangetroffen.

Noordse Stormvogel: algemeen broedend langs de zuidkust van Disko.

Kolgans: rond Mudderbugten een kleine kolonie, op 21 juni een nest met 2 eieren en op 4 juli een ganzenfamilie met 5 juv. waargenomen.

Wilde Eend: weinig algemeen, waarschijnlijk broedvogel.

Eidereend: vrij algemeen bij Mudderbugten, broedt op eilandjes in de fjord.

Koningseider: algemeen bij Mudderbugten in juni en juli.

Ijseend: bij Flakkerhuk algemeen, na 20 juni werden alleen groepjes ♂♂ waargenomen. Broedvogel.

Middelste Zaagbek: enkele paren waargenomen, waarschijnlijk broedvogel.

Alpensneeuwhoen: zeer algemeen op de toendra, op 5 juli zagen we de eerste jongen.

Bontbekplevier: bij de Isfjord werden enkele ex. aangetroffen die een duidelijk broedgedrag vertoonden.

Paarse Strandloper: vrij algemeen broedend in dichte vegetatie.

Drieteenstrandloper: op 20 juni werden 2 voedselzoekende ex. bij Mudderbugten aangetroffen.

Grauwe Franjepoot: algemene broedvogel bij lagunes en meertjes, op 21 juni en 12 juli vonden we respectievelijk de eerste eieren en de eerste jonge vogels.

Grote Jager: op 13 en 15 juni een exemplaar bij Flakkerhuk.

Middelste Jager: in de Disko Bugt zagen we bijna elke dag kleine groepjes niet uitgekleurde jonge vogels langstrekken. Bij de lagunes van Mudderbugten bevonden zich de grootste con-

Kleinste Jager, Flakkerhuk, West-Groenland, 26 juni 1975.

Foto: Otto Plantema.

Isfjord, West-Groenland, 12 juli 1975.

Foto: Rina Groesz.

concentraties met op 20 juni een compacte groep van 50 ex.

Kleine Jager: algemeen broedend langs de stranden van Z.O. Disko en de Isfjord, hoewel we ook twee nesten op 5 en 6 km van de kust aantroffen. Op 16 juni vonden we de eerste eieren.

Kleinste Jager: op de toendra van Flakkerhuk een kleine kolonie van 8 paar. Op 24 en 25 juni controleerden we twee nesten met één resp. twee eieren.

Kleine Burgemeester: algemeen broedend met enkele honderden paren in de zijfjorden van de Isfjord.

Grote Burgemeester: weinig algemeen trekkend langs de fjordkust.

Grote Mantelmeeuw: enkele malen langs het strand van Flakkerhuk waargenomen.

Drieteenmeeuw: broedden in grote aantallen op basaltkust van Zuid-Disko.

● Otto Plantema & Rina Groesz, 'De Vier Linden', Braakpeel 1, Nederweert-Eind.

Noordse Stern: algemene broedvogel van Z.O. Disko. Bij onze aankomst broedden de sterns al vast.

Kleine Alk: enkele malen in de fjord waargenomen.

Dikbekzeekoet: enkele waarnemingen in de fjord.

Zwarte Zeekoet: vrij algemeen aan de voet van basaltrotsen aan de Zuidkust van Disko.

Tapult: vrij algemeen op steenachtige toendra. Op 5 juli vonden we een nest met 3 eieren, en op 12 juli de eerste jonge vogels.

Ijsgors: algemeen broedend op de toendra. Op 21 juni vonden we twee nesten in dichte begroeiing; begin juli zagen we veel jonge vogels.

Sneeuwgorz: algemeen op de toendra. Op 30 juni zagen we de eerste vliegvlugge jongen, die nog wel gevoerd werden.

Raaf: vrij algemeen, half juni zagen we enkele ravenfamilies met 3-4 vliegvlugge jongen.

LITTERATUUR:

Salomonsen, F. (1967): Fuglene på Gronland. København.

Salomonsen, F. (1974): Fuglene i Menneskenes Land. Godthab.

Salomonsen, F.: persoonlijke mededelingen.

Korte, J. de (1973): Preliminary Avifaunistical Report of Scoresbysund, 1973.

Lok, C. M. (1975): De Kleine Rietgans bedreigd. Het Vogeljaar 23: 157.

Koningseldereend ♂, Flakkerhuk, West-Groenland, 25 juni 1975.

Foto: Otto Plantema.

